

BIULETYN

informacyjny

SPIS TREŚCI

Przewodnicy — działaczami
PTTK • Społeczni Opiekunowie
Zabytków radzili we Wrocławiu
• Czego potrzeba dla dalszego
rozwoju Turystyki Narciarskiej
• Prezydium obraduje • Semi-
narium aktywu ochrony przyro-
dy • Profesor Władysław Sza-
fer • Nowe oddziały PTTK •
Jak rozwijało się Towarzystwo
w minionym dwudziestoleciu •
Co PTTK-owski dzień niesie

ZARZĄDU GŁÓWNEGO
PTTK Nr 143
STYCZEŃ 1971

PRZEWODNICY-DZIAŁACZAMI PTTK

SKAD taki tytuł? Czy istnieje wątpliwość co do postawienia znaku równania pomiędzy przewodnikiem turystycznym a działaczem PTTK? Odpowiedź jest jednoznaczna. Wynika ona z od dawna już ustalonej funkcji przewodnika w działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, a także z pierwszoplanowej roli, jaką odgrywa przewodnik w obsłudze wycieczek. Wypada tu tylko powtórzyć, że liczna, dzisiaj już ponad dziesięcioletnia, kadra przewodników miejskich, terenowych, górskich i zakładowych ma decydujący wpływ na programowe, krajoznawcze i wychowawcze oddziaływanie wycieczek turystycznych, w których — wypada to podkreślić — uczestniczy 6 i pół miliona rzesza ludzi.

Nie ma więc wątpliwości co do tego, że wobec uczestników wycieczki przewodnik spełnia rolę: nauczyciela — krajoznawcy, działacza społeczno-politycznego, opiekuna i wychowawcy, informatora turystycznego, a w stosunku do wycieczek zagranicznych — jest on także reprezentantem swego ojczyznego kraju.

Świadomość takiej właśnie roli przewodnika turystycznego została w ostatnich latach szeroko upowszechniona w środowisku przewodnickim. Ranga i odpowiedzialność społeczna pracy przewodnika znalazła swoje odbicie w znowelizowanych państwowych przepisach przewodnickich, w wytycznych i uchwałach władz PTTK, a zwłaszcza w zaktualizowanych programach szkolenia obowiązujących wszystkich przewodników.

Dzięki temu, w programach poznawczych wycieczek prowadzonych przez przewodników, coraz pełniej występują sprawy współczesności, dnia dzisiejszego, perspektyw rozwojowych Polski Ludowej, zaś odpo-

wiednia interpretacja faktów i wydarzeń historycznych czyniona przez przewodnika, pozwala turystom lepiej poznawać i oceniać walkę o wyzwolenie i postęp społeczny, twórczą pracę narodu polskiego na przestrzeni dziejów oraz współczesny dorobek budownictwa socjalistycznego w Polsce.

Chcąc spełniać swoje zadania, przewodnicy muszą posiadać rozległą wiedzę i umiejętność jej przekazywania, muszą stale tę wiedzę uzupełniać i doskonalić metody swojej pracy.

Wymaga to dużego wysiłku i zaangażowania od każdego przewodnika, podejmowania zbiorowych akcji szkoleniowych, twórczej, codziennej pracy kolektywów przewodnickich, serdecznej opieki i pomocy ze strony kierownictwa oddziałów, okręgów i zarządu głównego PTTK, władz państwowych oraz politycznych zainteresowanych pracą przewodników.

Można i trzeba zatem zadać pytanie, czy ten wielki potencjał pracy, wiedzy i zaangażowania jest w pełni wykorzystany?

Jest tak na pewno przede wszystkim w odniesieniu do milionów uczestników wycieczek prowadzonych przez przewodników. Ich wiedza i zaangażowanie są wykorzystane w określonej mierze w pracach społecznych Towarzystwa, najczęściej w zarządach i komisjach oddziałów.

Tu jednak dochodzimy do sedna sprawy. Otóż z prostego matematycznego wyliczenia wynika, że statystyczny przewodnik prowadzi rocznie średnio 16 wycieczek. Oznacza to jednocześnie, iż określona grupa spośród 10 tysięcy przewodników prowadzi wielokrotnie więcej wycieczek. W większości są to przewodni-

cy tzw. pełnodyspozycyjni, dla których praca przewodnika jest głównym lub jedynym źródłem utrzymania. Jest ich jednak zaledwie kilkuset.

Pozostali, wielotysięczna grupa znawców kraju, są wykorzystani w prowadzeniu wycieczek w znacznie mniejszym stopniu. Jednocześnie, zdajemy sobie przecież z tego sprawę, że ich wiedza, umiejętności i zaangażowanie społeczne są bezcennym kapitałem dla rozlicznych poczyniń Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Zwłaszcza dzisiaj, gdy po Ogólnopolskiej Naradzie Krajoznawczej PTTK w Gdańsku chcemy wprowadzić szeroko w czyn nowy program krajoznawczy, gdy tworzymy kadrę instruktorów krajoznawstwa tak potrzebnych w każdym kole, klubie czy oddziale, gdy rozwój i potrzeby turystyki kwalifikowanej wymagają zwielokrotnienia kadry przewodników i instruktorów, kiedy stwierdzono ponad wszelką wątpliwość, że doskonalenie pracy kół zakładowych PTTK oprócz trzeba na całych zespołach działaczy wykwalifikowanych w różnych dziedzinach działalności Towarzystwa, pracujących i działających w swoim środowisku na rzecz załogi swojego zakładu pracy, te wszystkie funkcje

i zadania mogą i powinni obejmować i spełniać kwalifikowani działacze krajoznawczo-turystyczni, jakimi są niewątpliwie przewodnicy turystyczni.

Tu właśnie tkwią potencjalne rezerwy znacznego dopływu wykwalifikowanych kadr turystyczno-krajoznawczych pochodzących ze środowiska przewodnickiego, dzięki którym jest możliwy stały rozwój i doskonalenie działalności Towarzystwa w najbliższym czasie.

Wykorzystajcie te rezerwy, przysporzcie naszej PTTK-owskiej pracy nowych pomysłów, pomagajcie tym, którzy jeszcze nie osiągnęli dostatecznego stopnia wiedzy krajoznawczo-turystycznej, bądźcie nie tylko przewodnikami, ale także działaczami w wielu dziedzinach życia Towarzystwa — oto apel pod adresem przewodników.

Wynikają stąd także i zadania dla komisji i zarządów ogniw PTTK, aby bliżej współdziałały one z przewodnikami, aby zacieśniały współpracę pomiędzy przewodnikami a działaczami innych dziedzin działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

WOJCIECH MILITZ

SPÓŁECZNI OPIEKUNOWIE ZABYTEKÓW RADZILI WE WROCŁAWIU

W RAMACH dorocznego Dni Ochrony Zabytków, odbył się we Wrocławiu Krajowy Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków PTTK, zorganizowany dla uczczenia 25 rocznicy powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy.

Z inicjatywą zwołania zjazdu wystąpiła Dolnośląska Komisja Opieki nad Zabytkami Zarządu Okręgu PTTK we Wrocławiu. Współorganizatorami zaś byli: Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki, Komisja Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK, Wydział Kultury i Wojewódzki Konserwator Zabytków Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu, a także miasta Wrocławia.

Zjazd miał charakter sesji, poświęconej zagadnieniom ochrony zabytków i społecznej działalności w tej dziedzinie.

Uczestniczyło w nim około 250 osób, a wśród nich: przedstawiciele władz politycznych, państwowych i stronnictw politycznych, Zarządu Głównego PTTK, organizacji naukowych, kulturalno-oświatowych i młodzieżowych, a także przedstawiciele prasy, radia i telewizji. Wśród zaproszonych znaleźli się też reprezentanci okręgowych komisji opieki nad zabytkami PTTK, wojewódzcy konserwatorzy zabytków, a przede wszystkim liczna rzesza najbardziej zasłużonych społecznych opiekunów zabytków.

Otwarcia zjazdu w Sali Romańskiej Muzeum Architektury we Wrocławiu dokonał prof. dr Włodzimierz Antoniewicz — przewodniczący Komisji Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK. Następnie odczytany został list Wiceministra Kultury i Sztuki Zygmunta Garstecznego z serdecznymi wyrazami uznania dla aktywności społecznej PTTK

oraz państwowej służby konserwatorskiej za trud wkładany w rozwijanie społecznego ruchu opieki nad zabytkami, ruchu, który oddaje wielką przysługę naszej kulturze narodowej.

Po wystąpieniach przedstawicieli władz wygłoszone zostały trzy referaty, w których podsumowano dorobek działalności społecznej w dziedzinie opieki nad zabytkami oraz ustalono program na najbliższą przyszłość.

Mgr Mieczysław Ptaśnik — dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki wygłosił referat na temat „Osiągnięć i zadań służby konserwatorskiej oraz społecznej opieki nad zabytkami w dziele ochrony zabytków”. Prof. dr Jan Zachwatowicz mówił o „Ochronie zabytków w Polsce w okresie 1945—1970 r. ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi Zachodnich i Północnych”, zaś mgr inż. arch. Mirosław Przyłęcki — wojewódzki konserwator zabytków we Wrocławiu — o „Społecznej działalności w ochronie zabytków na Dolnym Śląsku”.

Przerwy w obradach wykorzystano na zwiedzenie trzech okolicznościowych wystaw, przygotowanych przez organizatorów zjazdu w salach Muzeum Architektury. Wystawa fotograficzna obrazowała odbudowę i aktywizację zabytków architektury na Ziemiach Zachodnich i Północnych, szczególnie zaś tych obiektów, których zabezpieczeniu towarzyszyła inicjatywa, lub bezpośrednia działalność społeczna. Ekspozycja wydawnictw (książki, foldery) o zabytkach na Ziemiach Północnych i Zachodnich opublikowanych w okresie 25-lecia PRL pozwoliła ocenić olbrzymi wkład Dolnośląskiej Komisji Opieki nad Zabytkami PTTK we Wrocławiu w działalność populary-

zatorską. I wreszcie trzecia wystawa — dała przegląd najciekawszych plakatów propagujących ochronę zabytków w Polsce.

Odbyła się również interesująca wycieczka po starym i nowym Wrocławiu, a następnie wieczorem w Sali Rycerskiej Ratusza Wrocławskiego nastąpiło uroczyste wręczenie zasłużonym organizacjom i działaczom społecznym Złotych i Srebrnych Odznak Honorowych PTTK oraz Złotych i Srebrnych Odznak Ministra Kultury i Sztuki „Za opiekę nad Zabytkami”. Odznaką „Zasłużonego dla Dolnego Śląska” udekorowany został mgr Włodzimierz Strasburger — przewodniczący Dolnośląskiej Komisji Opieki nad Zabytkami ZO PTTK we Wrocławiu. Ponadto szczególnie aktywnym opiekunom społecznym wręczono nagrody książkowe ufundowane przez Zarząd Główny PTTK, Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu.

W drugim dniu dla uczestników zjazdu zorganizowany został autokarowy objazd zabytków Dolnego Śląska. M.in. zwiedzono XVIII-wieczną twierdzę w Srebrnej Górze, upamiętnione miejsce walki i Męczeństwa (niezwykle ciężki oficerski obóz karny w czasie II wojny światowej), którym od szeregu lat opiekuje się Dolnośląska Chorągiew ZHP.

Uroczystego zamknięcia zjazdu dokonano w Henrykowie. Po zwiedzeniu zabytkowego zespołu dawnego opactwa cysterskiego (zabytek klasy „O”), prof. dr Włodzimierz Antoniewicz pożegnał zebranych, raz jeszcze dziękując im za ich aktywny udział w dziele ochrony zabytków, za społeczną postawę wobec spraw opieki nad skarbami naszej kultury narodowej, za głębokie zrozumienie znaczenia tej działalności.

Zjazd stał się okazją do ciekawych dyskusji i wymiany doświadczeń z zakresu opieki nad zabytkami pomiędzy poszczególnymi uczestnikami. Szczególnie cenna była możliwość zacieśnienia kontaktów między opiekunami a przedstawicielami państwowej służby konserwatorskiej.

CZEGO POTRZEBA DLA DALSZEGO ROZWOJU TURYSTYKI NARCIARSKIEJ

ZIMA, która się właśnie zaczęła, zwraca uwagę wszystkich turystów na sprawy narciarskie. Komisja Turystyki Narciarskiej ZG PTTK staje się w tym zakresie najważniejszą, a turystyka narciarska nabiera znaczenia.

Jak wyglądają aktualne problemy tej turystyki — oto temat niniejszego artykułu będącego streszczeniem materiału służącego za podstawę do dyskusji podczas grudniowego posiedzenia Prezydium ZG PTTK. Materiał ten opracowany został na tle sprawozdania KTN za rok 1970.

Zacznijmy od spraw organizacyjnych. Aktualnie w Towarzystwie działa 147 komisji turystyki narciarskiej oraz 46 klubów, które zrzeszają 2.804 członków. Kadra przodków turystyki narciarskiej liczy obecnie 597, w tym 51 honorowych. W ostatnim sezonie uprawnienia zostały przyznane 54 absolwentom kursów posiadających wymagane kwalifikacje. Turystycznych Odznak Narciarskich PTTK zdobyło łącznie 1.481, w tym 1193 GON (wszystkich stopni) i 288 NON.

Przyczyną takiego stanu jest w pierwszym rzędzie dążenie narciarzy do opanowania nowoczesnej techniki jazdy, a więc uprawiania narciarstwa na półkach i trasach przy kolejkach lub wyciągach, ułatwiających i przyspieszających pokonanie wysokości.

Tej modzie sprzyja wiele okoliczności, a mianowicie wysokie ceny sprzętu i ekwipunku nie pozwalające na posiadanie dwóch par nart i butów, tj. zjazdowych i turystycznych, względnie śladówek czy biegowych dla narciarstwa nizinnego. Następnie brak fok, a także niepewność otrzymania noclegu w schronisku na szlaku wędrowki. Napewno też pobyty czasowe zmniejszają możliwości odbywania dłuższych wycieczek w rejony odleglejsze od domu, w którym spędza się urlop.

Pocieszającym jest jedynie fakt, iż wyższe stopnie odznak uzyskiwane są w większości przypadków przez doskonałych narciarzy, nadal spotykanych na trasach zjazdowych, którzy jednak coraz częściej opuszczają zatłoczone tereny szukając ciszego i spokoju na szlakach turystycznych. Na tych przykładach można budować nadzieję, iż „choroba zjazdowa” nie będzie tak groźna dla narciarzy, a w miarę poprawiania się sytuacji w zakresie sprzętu, liczba wędrujących na nartach znacznie wzrośnie.

Zjawiskiem bardzo niepokojącym jest natomiast malejąca corocznie ilość zdobywanych Popularnych Odznak Narciarskich. Trudno tę sytuację wytłumaczyć inaczej jak tylko brakiem starania ze strony jednostek PTTK organizujących ruch narciarski, a także obiektów, w których ruch ten koncentruje się oraz

przepisami finansowymi nie pozwalającymi na wydanie w komis — do rozliczenia, pewnych ilości odznak instruktorom i przodownikom prowadzącym szkolenie oraz wycieczki.

Z tych powodów popularność odznaki, której założeniem było ułatwienie uzyskania nie tylko przez ustalone minimum wymogów kwalifikacyjnych, lecz przez wręczanie jej bezpośrednio po próbie sprawności, na stoku — nie została w sposób należyty wykorzystana.

Takich krytycznych uwag nie można odnosić do akcji wczasów narciarskich FWP PTTK. Na tych wczasach, obozach narciarskich dla początkujących, zaawansowanych, wprawnych i doskonalących się w zjazdach przeszkolono w sezonie 1969/70 ogółem 4.900 osób. Zaangazowanych zostało do tej pracy 280 instruktorów narciarskich. Akcja masowego szkolenia narciarskiego prowadzona przez KTN przyniosła więc znaczne rezultaty. A trzeba podkreślić, że nie przychodzi to łatwo, ponieważ dużym utrudnieniem w pracy szkoleniowej jest niewłaściwy dobór uczestników obozów, za co odpowiedzialni powinni być akwizytorzy sprzedający skierowania wczasowe. Brak odpowiedniej informacji i bez troska w rozprowadzaniu skierowań wśród osób o różnych umiejętnościach (na jeden typ szkolenia) dezorganizuje zajęcia i stwarza poważne trudności w realizowaniu planu szkoleniowego opracowanego przez KTN, co wywołuje niezadowolenie narciarzy poważnie traktujących naukę.

Na specjalną uwagę zasługuje w tych warunkach praca instruktorów, którzy dokładają dużo starań, aby przekazać tajniki poprawnej techniki narciarskiej, powierzonym sobie uczestnikom obozów.

Niezależnie od szkolenia masowego KTN prowadziła kursy specjalistyczne. Na centralnych kursach społecznej kadry narciarskiej przeszkolonych zostało ok. 200 uczestników. KTN wobec niewywiązywania się z zadań szkoleniowych przez szereg okręgów PTTK postanowiła, że kursy specjalistyczne dla kandydatów na przodowników narciarskich PTTK lub pomocników instruktora PZN organizowane będą tylko centralnie, co pozwala na należyta selekcję kandydatów i daje odpowiednie wyniki.

W szkoleniu podstawowym postanowiono natomiast większą uwagę poświęcić zagadnieniu szkolenia dzieci i młodzieży. W tym celu zwrócono się do Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego o zorganizowanie w okresie ferii, eksperymentalnych obozów narciarskich dla młodzieży szkół średnich, na które instruktorów zapewnią PTTK. W latach następnych obozy takie wejdą do programów w.f. szkół

średnich. Jeden z projektowanych obozów przeznaczony byłby dla kandydatów na stopień instruktora młodzieżowego (tzw. instruktor szkolny).

W związku z tym postanowiono dodatkowo przeszkolić ok. 30 instruktorów (specyfika nauczania dzieci i młodzieży), którzy w przyszłości będą prowadzić szkolenie na tych obozach. W bieżącym sezonie postanowiono również nawiązać kontakt z ZHP umożliwiając drużynom harcerskim organizującym zimowiska, angażowanie instruktorów narciarskich do prowadzenia szkolenia.

Mówiąc o oddziaływaniu KTN niesposób zapomnieć o Straży Narciarskiej. Obecnie działa w terenie 32 wyszkolonych strażników zorganizowanych w grupach przy oddziałowych lub okręgowych KTN w Krakowie, Łodzi, Sopocie, Kielcach i Puławach. Komisja oddała w użytkowanie tym oddziałom sprzęt dla strażników — składane taboiany. Działalność Straży Narciarskiej jest niezwykle potrzebna na półkach, gdzie gromadzą się zarówno narciarze jak i saneczkarze. Dzieje się to w pobliżu miast, zwłaszcza tam gdzie zainstalowano wyciągi i gdzie tak łatwo o wypadki, o ile ruch nie jest kierowany, a porządek przestrzegany.

Stwierdzić jednak trzeba, że ze strony oddziałów PTTK Straż Narciarska nie otrzymuje pomocy ani poparcia, tak jak było to założone w regulaminie. Istniejące zespoły straży czy też działacze narciarscy zainteresowani utworzeniem na swoim terenie tej potrzebnej placówki, spodziewają się wyposażenia i pomocy materialnej z KTN ZG PTTK, czemu Komisja nie może zadośćuczynić. W obecnej chwili trwają prace wokół powołania zespołu osób spośród przodowników, instruktorów i innych działaczy, którzy podejmą się prowadzenia zadań w zakresie koordynacji Straży Narciarskiej.

W dziedzinie zagospodarowania prace KTN koncentrowały się na utrzymywaniu nartostrad i szlaków narciarskich. W okręgu katowickim utrzymywano 45 km nartostrad i 83 km szlaków narciarskich, w okręgu krakowskim 10 km nartostrad i 435 km szlaków, w okręgu wrocławskim, który jest niedoinwestowany w urządzeniu i zagospodarowanie narciarskie, szlaki oznaczane są przy pomocy tyczek. Ogółem w Karkonoszach tyczkowych jest ok. 20 szlaków narciarskich. Podobnie niedoinwestowane są Bieszczady. Najkorzystniej wygląda sytuacja w okręgu krakowskim, gdzie okręgowa KTN realizowała zasadę, iż z każdego górskiego schroniska PTTK winna być poprowadzona przynajmniej jedna bezpieczna, poprawnie wykonana nartostrada. Zasada ta w miarę możliwości realizowana jest przez większość oddziałów, jedynie oddział w Żywcu, na terenie którego znajduje się 6 schronisk nie wywiązał się ze swych obowiązków tłumacząc się brakiem ludzi do pracy.

Aktualna sytuacja w dziedzinie turystyki narciarskiej, będącej w orbicie wpływu Polskiego Towarzy-

stwa Turystyczno-Krajoznawczego wymaga podjęcia odpowiednich kroków zmierzających do dalszego rozwoju tej dziedziny turystyki. Słusznym jest tedy wniosek Prezydium KTN, aby komisja miała odpowiednio długi okres czasu na zajęcie stanowiska odnośnie projektów zarządzeń GKKFiT (odnoszących się do spraw narciarskich, przypisek red.). Zgodnie bowiem ze statutem i regulaminami komisje społeczne działają kolektywnie i nie wolno ich tego pozbawić przez wytworzenie sytuacji, w której dla dotrzymania terminu decyzja musi być podjęta jednoosobowo lub w imieniu fachowego organu — komisji przez etatowego pracownika.

System taki zniechęca działaczy i stwarza poczucie zbędności, czego należy unikać, zwłaszcza obecnie, gdy chodzi nam o poszerzenie grona działaczy, o pozyskanie ludzi młodych.

Dalszy wniosek KTN postuluje wznowienie zaniechanych od kilku lat dorocznych porad przedstawicieli wszystkich komisji turystyki kwalifikowanej, celem wymiany doświadczeń, ujednoczenia niektórych form działania, uzgodnienia stanowiska wobec wspólnych zagadnień.

Niezwykle ważną sprawą jest przywiązywanie odpowiedniej wagi do turystyki kwalifikowanej, m.in. narciarskiej w zarządach okręgów i oddziałów. A z tym w szeregu ogniw Towarzystwa nie jest najlepiej. Komisje tej dyscypliny nie są otaczane opieką i pomocą w takiej mierze, w jakiej jest to nieodzownie potrzebne.

Należałoby więc odpowiednio uczulić zarządy okręgów i oddziałów PTTK, a te z kolei aparat etatowy, na zasadniczy, statutowy cel Towarzystwa, którym jest prawidłowy rozwój turystyki we wszelkich jej przejawach.

Co się tyczy akcji wczasów narciarskich FWP—PTTK, to należy doprowadzić do rozprowadzania (akwizycji) skierowań wczasowych w sposób programowy. Zachodzi obawa, że stosowanie kryteriów ekonomicznych może pogorszyć właściwy nabór uczestników (chęć sprzedania jak największej ilości skierowań). Trzeba także doprowadzić do ujednoczenia honorariów dla instruktorów szkolących na kursach PTTK. Koła (kluby narciarskie) i oddziały PTTK organizujące kursy płacą stawki dwukrotnie wyższe (700 zł za tydzień) od stawek na wczasach FWP—PTTK — stąd „ucieczka” instruktorów z centralnej akcji. Należy również doprowadzić do poprawy warunków bytowych uczestników wczasów narciarskich. Wczasy nie są tanie, a otrzymywane świadczenia i warunki w schroniskach często zbyt skromne (brak wody, szafek, ciasnota i prymityw).

Aby narciarstwo turystyczne mogło wypłynąć na szersze wody niezbędny jest napływ młodzieży. Dlatego KTN zamierza w bieżącym sezonie skoncentrować swą uwagę na właściwym zorganizowaniu akcji szkoleniowej dla młodzieży (instruktorzy młodzieżowi oraz doszkalanie kadr dla tych nowych zadań).

Postulaty w dziedzinie zagospodarowania narciarskiego idą w kierunku doprowadzenia do obniżenia narzutów stosowanych przez Zarządy Gospodarki Pomocniczej BEF wobec jednostek PTTK za prace prowadzone na szlakach narciarskich i nartostradach. Trzeba także czynić starania, aby Zarząd Państwowych Kolei Linowych przejął nartostrady przykolejkowe i finansował wszelkie przy nich prace jak: remonty, modernizacje oraz zimowe utrzymanie. Dotyczy to także budowy nowych tras przy projektowanych przez PKL nowych wyciągach krzeselkowych (Gubałówka). Zoszczędzone w ten sposób sumy przeznaczone będą na modernizację licznych, lecz dawno temu budowanych, a więc nie odpowiadających współczesnym wymogom, szlaków i nartostrad będących pod opieką PTTK.

W razie bezskuteczności tych starań Zarząd Główny PTTK winien otrzymać z GKKFiT dofinansowanie na stale wzrastające koszty utrzymania, rozbudowującej się sieci szlaków i nartostrad. Z kolei GKKFiT powinien wreszcie ustosunkować się do złożonego przez KTN ZG PTTK w 1967 r. „Memoriału w sprawie nartostrad”, którego wnioski dotychczas nie zostały rozpatrzone przez GKKFiT. Dotyczy to również zaawizowania przez kompetentną instancję (GKKFiT) instrukcji PTTK — „Wytyczne do budowy, remontów, konserwacji i zimowego utrzymania szlaków narciarskich” — jako ogólnie obowiązującej.

KTN ZG PTTK jako fachowa i

doświadczona organizacja jest przeciw predestynowana do odgrywania czołowej roli w rozwijaniu sieci popularnych tras i szlaków narciarskich (instrukcje, nadzór, koordynacja), zaś wykonywanie prac związanych z budową i utrzymaniem tych tras powinno obciążać inwestorów i eksploatujących kolejki i wyciągi górskie, którzy przy powyższych pracach winni używać sprzętu mechanicznego (spychacze, ratriki).

Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki ustosunkowując się do memoriału PTTK powinien doprowadzić do podjęcia przez odpowiednie instytucje uchwały zobowiązującej inwestorów wszelkich kolejek i wyciągów górskich do włączenia w plany swych inwestycji — jako integralną ich część — budowę, remonty i zimowe utrzymanie odpowiednich tras i nartostrad służących narciarzom z tym, że nowe trasy i nartostrady winny być budowane w oparciu o instrukcję KTN i opiniowane przez ekspertów Komisji Turystyki Narciarskiej ZG PTTK.

Powinny być wreszcie zapewnione dodatkowe kredyty w budżecie GOPR na zorganizowanie i działalność Straży Narciarskiej PTTK, której plan pracy będzie ustalony w porozumieniu z KTN ZG PTTK.

Poczynania te są niezbędne, o ile rzeczywiście chcemy myśleć o dalszym rozwijaniu turystyki narciarskiej, umasowienia tej dyscypliny turystyki, zapobieganiu wypadkom narciarskim.

PREZYDIUM OBRADUJE

4.XI.1970 r.

Prezydium to było poświęcone w całości omówieniu spraw związanych z rozwojem organizacyjnym Okręgu Warszawskiego i Oddziału Stołecznego PTTK oraz uporządkowaniem działalności usługowej PTTK na terenie stolicy.

W obradach obok członków prezydium ZG PTTK uczestniczyli: przedstawiciel Komitetu Warszawskiego PZPR Edmund Woźniak, przedstawiciel Komisji Organizacji Społecznych przy KD PZPR Śródmieście Jan Arament, zastępca przewodniczącego St. KKFIT Piotr Krawczyk, zastępca przewodniczącego Wojewódzkiej Rady OFSWFIT Wiesław Nowosielski, prezes Okręgu Warszawskiego PTTK Zbigniew Lippe oraz prezisi oddziałów Stołecznego — Marian Pruski, Praskiego — Kazimierz Gierczak i Żoliborskiego — Bronisław Siadek.

Sytuację organizacyjno-programową Okręgu Warszawskiego PTTK omówił prezes Zbigniew Lippe. Stwierdził on, że aktualny stan nie odpowiada obecnym stale wzrastającym zadaniom i potrzebom spo-

lecznym i podkreślił konieczność zmiany struktury, oparcia jej na zasadach terytorialnego podziału miasta oraz wyodrębnienia działalności gospodarczej z działalności oddziałów.

Jan Czerwiński — sekretarz Zarządu Oddziału Stołecznego scharakteryzował skolei sytuację oddziału podkreślając, że obecne zadania oddziału przerastają jego możliwości organizacyjne. W związku z tym konieczna jest zmiana struktury organizacyjnej, ograniczenia działalności oddziału do środowiska śródmiejskiego. Zmiana ta nie może być jednak potraktowana jedynie jako posunięcie administracyjne, nie należy bowiem rezygnować z wypróbowanych działaczy tylko z powodu nowych podziałów organizacyjnych.

Wystąpienia obydwu referentów były podstawą ożywionej dyskusji. Zwrócono uwagę na doniesienie społeczno-politycznej motywacji projektowanych zmian organizacyjnych i stworzenia klimatu zaufania i poparcia dla sprawniejszej, bardziej odpowiadającej obecnym potrzebom działalności Towarzystwa w Warszawie. Jednocześnie powołując się na przykład dobrej działalności Oddziału Żoliborskiego wykazano, że nie tylko słuszne, ale i rokujące nadzieje na przyszłość jest powoływanie oddziałów dzielnicowych, mocno związanych ze śro-

dowiskiem ludzi zamieszkujących daną dzielnicę, oddziałów, które stwarzają działaczom szansę na podejmowanie nowych inicjatyw i które znajdują poparcie u miejscowych władz.

Podsumowując przedstawione opinie i wnioski sekretarz generalny ZG PTTK Jerzy Sierpiński stwierdził, że Prezydium staje przed koniecznością podjęcia decyzji bardzo istotnej dla przyszłych losów nie tylko warszawskiego PTTK, ale i całego Towarzystwa. Projektowana zmiana struktury organizacyjnej jest znacznym osiągnięciem warszawskiego aktywu PTTK i ma miejsce na tle rozbudowy Oddziału Stołecznego, zwiększenia liczby kół na terenie Warszawy, rozszerzenia zakresu działalności.

Następnie sekretarz generalny szerzej omówił projektowane wydzielenie działalności gospodarczej z Oddziału Stołecznego i utworzenie międzyoddziałowego ośrodka usługowo-ekonomicznego, którego dochody przeznaczane byłyby na finansowanie działalności programowej oddziałów w Warszawie. Ośrodek taki powinien powstać zanim przeprowadzi się powołanie oddziałów dzielnicowych, ponieważ należy w pierwszym rzędzie stworzyć do tego odpowiednie warunki ekonomiczne.

Nawiązując do wypowiedzi sekretarza generalnego prezes Piotr Gajewski stwierdził, że wszyscy dostatecznie rozumieją sens i potrzebę podjęcia uchwały, która umożliwi stworzenie oddziałów dzielnicowych łatwiej docierających ze swoją działalnością do mieszkańców tak dużego miasta jak Warszawa.

18.XI.1970 r.

Prezydium Zarządu Głównego PTTK omawiało i przyjęło po dyskusji uchwałę w sprawie regulaminu Biura Obsługi Ruchu Turystycznego oraz regulaminu Międzyoddziałowego Biura Obsługi Ruchu Turystycznego PTTK. Po przerehabilitacji tekstów regulaminów zgodnie z wymogami dyskusantów oraz uzgodnieniu ich z radcą prawnym PTTK staną się one obowiązujące w Towarzystwie.

Z kolei sekretarz generalny dr Jerzy Sierpiński poinformował Prezydium o przebiegu wizyty delegacji PTTK u Sekretarza KC PZPR Jana Szydłaka.

Następnym punktem obrad była sprawa powołania dyrekcji „Foto-Pam” z siedzibą w Warszawie. Konieczność powołania dyrekcji „Foto-Pam” jest nakazem chwili.

Dynamiczny rozwój produkcji, która ze 100 mln zł w 1966 r. wzrosła do około 200 mln zł w roku 1970, wymagania władz nadzorujących działalność gospodarczą oraz coraz większe potrzeby rozwijających się Zakładów „Foto-Pam” powodują, że zakład prowadzący we Wrocławiu nie będzie mógł skutecznie zarządzać całym przedsiębiorstwem „Foto-Pam” PTTK.

Powołanie dyrekcji „Foto-Pam” powinno usprawnić dotychczasową działalność „Foto-Pam”, a zwłaszcza zapewnić właściwe kierowanie i koordynowanie pracą poszczególnych zakładów wytwórczych.

Projekt uchwały w sprawie powołania dyrekcji „Foto-Pam” z siedzibą w Warszawie został przyjęty.

Prezydium ZG PTTK wyraziło zgodę na przyznanie kategorii I zakładom „Foto-Pam” w Jaśle, Sopocie i Miastku.

2.XII.1970 r.

Podczas zebrania Prezydium ZG PTTK omówiło aktualne problemy działalności Komisji Turystyki Górskiej oraz Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Przewodniczący komisji oraz prezes GOPR poinformowali Prezydium o sprawach organizacyjnych, podsumowali dotychczasowy dorobek oraz przedstawili postulaty pod adresem Prezydium ZG PTTK.

Zapoznamy bliżej naszych Czytelników z problemami działalności komisji oraz wnioskami na przyszłość, publikując oddzielnie kolejno materiały z posiedzenia Prezydium.

Prezydium przyjęło następnie informację na temat przygotowań do sezonu zimowego 1970/71 r. Na sezon ten przewiduje się organizację 19 imprez turystyki kwalifikowanej. KTN planuje zorganizowanie 8 cen-

tralnych kursów dla społecznej turystycznej kadry narciarskiej oraz centralnego zlotu przodowników narciarskich na Hali Chochołowskiej.

Jednocześnie podjęto prace propagujące turystykę narciarską. M.in. zawarto porozumienie z krakowskim Radiem i TV, uzyskując zapewnienie cotygodniowego kącika dla turystyki narciarskiej. Przy tych okazjach będą popularyzowane rejony mało uczęszczane i mniej znane. Podjęto również prace nad zweryfikowaniem szlaków i nartostrad dla oznakowania ich odpowiednimi kolorami. GOPR po doświadczeniach ubiegłego sezonu w przygotowaniach do tegorocznej zimy położyło nacisk na: profilaktykę, szkolenie ratowników, konserwację i wymianę zużytego sprzętu, kontrolę tras narciarskich i turystycznych oraz właściwe rozmieszczenie dyżurów w terenie.

W sezonie zimowym 1970/71 r. PTTK będzie dysponowało bazą noclegową wynoszącą 23 689 miejsc noclegowych w 682 obiektach. Baza żywniowa dysponuje 10 636 miejscami w 126 zakładach. Przy obiektach PTTK będą czynne 22 wypożyczalnie sprzętu turystycznego. Obsługę ruchu turystycznego w sezonie zimowym 1970/71 będzie prowadziło 205 placówek BORT PTTK. Plan wczasów zimowych przewiduje natomiast obsłużenie 5,5 tys. osób na 185 turnusach zlokalizowanych w 33 obiektach.

SEMINARIUM AKTYWU OCHRONY PRZYRODY

W RAMACH Tygodnia Ochrony Przyrody odbył się w Kampinosie zjazd seminaryjny aktywów ochrony przyrody. Wzięli udział w nim m.in. przedstawiciele zarządów okręgów PTTK, którzy zajmują się tworzeniem klubów ochrony przyrody, powoływaniem strażników i społecznych opiekunów przyrody. Wygłoszone zostały następujące referaty: „Człowiek i jego środowisko przyrodnicze”, „Kluby ochrony przyrody i zadania społecznych opiekunów przyrody”, „Rola społecznego opiekuna przyrody w Straży Ochrony Przyrody”.

W referatach szczególnie mocno podkreślono wpływ środowiska biologicznego na rozwój fizyczny i umysłowy człowieka. Zwrócono uwagę, że dla zachowania człowiekowi istniejących zasobów przyrody powiększony zostanie obszar przyrodniczy kraju objęty ochroną. Poza istniejącymi już od dawna parkami narodowymi i rezerwatami powstaną także parki krajobrazowe. Będą one obejmować obszary o szczególnych walorach krajobrazowych. Tworzeniem parków krajobrazowych zajmować się będą społeczne komitety organizacyjne parków krajobrazo-

wych, składające się z instytucji zainteresowanych ich powstaniem.

Rola PTTK zarówno w krzewieniu samej idei ochrony przyrody, jak i idei parków krajobrazowych jest bardzo poważna. Szczególnie oczekuje się od oddziałów i okręgów PTTK podejmowania inicjatyw zmierzających do utworzenia w poszczególnych regionach kraju parków krajobrazowych, które następnie powinny być powoływane i zatwierdzone przez właściwe władze terenowe.

W referatach omówiono ponadto konieczność podjęcia przez PTTK wszechstronnej akcji popularyzacyjnej tak, aby waga spraw ochrony przyrody przeniknęła do świadomości społeczeństwa i wpłynęła na jego pozytywny stosunek do przyrody.

Dla pełnej realizacji zadań PTTK na polu ochrony przyrody, należy zintegrować działalność strażników przyrody i społecznych opiekunów przyrody, przewodników i organizatorów turystyki. Wówczas ważną rolę będą odgrywać kluby ochrony przyrody, które stałyby się bazą działalności dla tych działaczy. Oddziały PTTK, na terenie których będą powstawać kluby, powinny zapewnić jak naj-

dalej idącą pomoc w ich działaniu. Za pośrednictwem przedstawicieli okręgów, zwrócono się z apelem do wszystkich członków PTTK o taką właśnie działalność popularyzującą akcję ochrony przyrody.

Omawiane były także aspekty międzynarodowego programu „Człowiek i jego środowisko”. Tu zjazd aktywu ochrony przyrody PTTK powitał z zadowoleniem powołanie komitetu państwowego, do spraw ochrony środowiska człowieka w Polsce.

W ramach przygotowania materiałów na nadchodzący Rok Ochrony Przyrody, opracowany będzie dokument obrazujący zniszczenia dokonane w środowisku przyrodniczym przez masowy ruch turystyczny. Powołany zostanie zespół do opracowania programu udziału PTTK w Międzynarodowym Roku Ochrony Przyrody.

NOWE ODDZIAŁY PTTK

W ostatnim czasie Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego udzieliło zezwolenia na rejestrację nowych oddziałów PTTK.

Oddziały te powstały w: **Gubinie** — woj. zielonogórskie (miejski), **Bystrzycy Kłodzkiej** — woj. wrocławskie (powiatowy, nosi on nazwę Oddział PTTK „Ziemi Bystrzyckiej”), w **Fromborku** — woj. olsztyńskie (miejski), w **Świdniku** — woj. lubelskie (zakładowy przy Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego).

PROFESOR WŁADYSŁAW SZAFER

16 listopada 1970 roku zmarł w Krakowie jeden z wybitniejszych uczonych polskich naszego stulecia — profesor Władysław Szafer.

Śmierć tego wielkiego uczonego, człowieka o niezwykłych przymiotach duchowych, wybitnego działacza ochrony przyrody związanego także z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym okryła żalobą i głębokim smutkiem nas wszystkich.

Prof. Władysław Szafer urodził się w Sosnowcu 23 lipca 1886 r. Studiował w Wiedniu i we Lwowie, gdzie zetknął się ze swym znakomitym poprzednikiem Marianem Raciborskim, który stał się jego „mistrzem”. W r. 1917 młody, bo zaledwie 31-letni uczonego został profesorem botaniki na Uniwersytecie Jagiellońskim i zarazem dyrektorem tamtejszego Ogrodu Botanicznego. Odtąd jego niezwykła bujna działalność naukowa, organizacyjna i popularyzacyjna związana jest z krakowskim ośrodkiem naukowym. Promieniuje jednak także na cały kraj. W 3 lata później zostaje członkiem Polskiej Akademii Umiejętności (w latach 1947—51 był jej wiceprezesem).

W r. 1917 nawiązał kontakt z Polskim Towarzystwem Krajoznawczym, zwłaszcza z działaczami jego Komisji Ochrony Przyrody. Wraz z nimi podejmuje w r. 1919 myśl stworzenia w Polsce państwowej organizacji ochrony przyrody: istotnie w tym samym roku utworzona została tymczasowa Państwowa Komisja Ochrony Przyrody, której przewodniczącym został prof. Władysław Szafer. Był nim również po przekształceniu Komisji w 1925 r. w Państwową Radę Ochrony Przyrody. W tym samym roku objął utworzony właśnie — urząd Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Spraw Ochrony Przyrody. W 1928 r. był jednym z inicjatorów powołania Międzynarodowego Biura Ochrony Przyrody, a w 1948 r. — Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody. W 1952 r. nadano Mu godność honorowego członka Unii. Prof. Władysław Szafer był też inicjatorem powstania Ligi Ochrony Przyrody.

Podczas okupacji profesor był rektorem tajnego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zaraz po wojnie przystąpił do odbudowy krakowskich placówek naukowych. Od początku istnienia Polskiej Akademii Nauk był jej członkiem rzeczywistym i członkiem prezydium, a w latach 1957—61 piastował godność wiceprezesa. Zorganizował i prowadził dwie ważne placówki Polskiej Akademii Nauk — Instytut Botaniki i Zakład Ochrony Przyrody.

Prof. Władysław Szafer był również mocno związany z naszym Towarzystwem, pomagał i służył radą w podejmowaniu spraw związanych z ochroną przyrody. Za swe zasługi Zarząd Główny uhonorował Go Złotą Odznaką PTTK.

Cześć Jego Pamięci!

JAK ROZWIJAŁO SIĘ TOWARZYSTWO W MINIONYM DWUDZIESTOLECIU

W GRUDNIU ub. roku minęło dwadzieścia lat od powstania Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, wyrosłego z połączenia PTT i PTK.

20 lat to spory okres czasu, pozwalający na retrospektywne spojrzenie wstecz i uświadomienie sobie, czy zrobiliśmy dużo, czy mało. Można oczywiście ujmować historię dwudziestolecia PTTK w sposób opi-

sowy. To robiliśmy już na łamach Biuletynu Informacyjnego.

Czasami jednak bardziej przemawia do wyobraźni sucha, statystyczna tabela. To właśnie pragniemy ukazać naszym czytelnikom. Publikujemy przeto zestaw tabel, unaoczniający w wielu płaszczyznach programy i statutowo-usługowy dorobek naszego Towarzystwa w minionym dwudziestoleciu.

Członkowie, oddziały, koła PTTK, w latach 1951—69

Lp.	Rok	Członkowie	Oddziały		Koła	
			ogółem	w tym zakładowe	ogółem	w tym zakładowe
1	1951	19.883	119	—	261	Brak danych
2	1952	34.488	96	—	375	"
3	1953	73.562	251	—	431	"
4	1954	109.762	212	—	996	"
5	1955	141.258	234	1	2.181	"
6	1956	177.667	233	1	3.065	"
7	1957	185.986	231	1	3.057	"
8	1958	178.000	236	1	2.806	2.177
9	1959	178.775	233	3	2.889	2.233
10	1960	188.796	231	4	2.769	2.058
11	1961	214.410	231	8	3.039	2.319
12	1962	202.624	246	12	3.296	2.606
13	1963	217.561	267	19	3.664	2.766
14	1964	227.903	292	31	3.999	3.008
15	1965	250.479	319	45	4.534	3.308
16	1966	374.565*	364	67	5.016	3.544
17	1967	455.286*	380	65	5.731	3.894
18	1968	498.160*	411	73	6.365	4.272
19	1969	553.992*	425	77	7.034	4.588

*) członkostwo indywidualne + członkostwo zbiorowe

Członkowie, oddziały, koła wg okręgów na dzień 31.XII.1969 r.

Lp.	Okręg	Członkowie indywidualni		Oddziały		Koła	
		ogółem	w tym w zakładach pracy	ogółem	w tym zakład.	ogółem	w tym zakł.
1	Białystok	9.747	4.039	21	7	191	132
2	Bydgoszcz	17.012	8.379	22	2	301	186
3	Gdańsk	19.748	7.318	19	2	368	219
4	Katowice	65.740	45.148	29	5	903	713
5	Kielce	9.999	4.581	19	1	153	65
6	Koszalin	9.523	3.547	15	—	244	112
7	Kraków	38.341	21.769	34	7	721	528
8	Lublin	15.446	7.675	20	4	267	152
9	Łódź	26.204	14.741	29	3	423	313
10	Olsztyn	10.510	3.466	15	1	262	145
11	Opole	13.971	7.970	19	8	320	205
12	Poznań	25.510	12.252	37	5	434	273
13	Rzeszów	16.088	9.257	24	5	349	237
14	Szczecin	14.258	6.197	20	3	282	182
15	Warszawa	44.483	19.098	17	11	518	385
16	Mazowsze	17.640	7.243	37	8	306	150
17	Wrocław	33.840	16.766	30	2	672	438
18	Zielona Góra	13.038	6.173	18	3	320	153
Razem		401.098	205.619	425	77	7.034	4.588

Komisje społeczne, kluby i członkowie klubów w latach 1951—1969

Lp.	Rok	Komisje w oddziałach i okręgach	Kluby	Członkowie
1	1951	Brak danych	Kluby specjalistyczne zaczęto organizować w oparciu o statut PTTK zatwierdzony w dniu 8 stycznia 1959 r.	
2	1952	"		
3	1953	"		
4	1954	"		
5	1955	"		
6	1956	"		
7	1957	766		
8	1958	812		
9	1959	864	152	9.937
10	1960	972	207	15.267
11	1961	871	216	12.637
12	1962	945	245	13.537
13	1963	1.157	280	16.432
14	1964	1.288	333	17.314
15	1965	1.462	324	19.499
16	1966	1.895	362	19.322
17	1967	1.743	449	25.198
18	1968	2.129	528	29.696
19	1969	2.248	575	32.662

Komisje społeczne, kluby i członkowie klubów wg okręgów na dzień 31.XII.1969 r.

Lp.	Okręg	Komisje oddziałowe i okręgowe	Kluby	Członkowie
1	Białystok	65	36	1.221
2	Bydgoszcz	98	34	2.281
3	Gdańsk	116	44	2.072
4	Katowice	204	58	3.789
5	Kielce	78	19	1.292
6	Koszalin	89	41	1.355
7	Kraków	241	46	3.407
8	Lublin	59	40	1.856
9	Łódź	118	20	1.420
10	Olsztyn	74	13	284
11	Opole	118	21	1.316
12	Poznań	205	32	1.564
13	Rzeszów	173	7	232
14	Szczecin	68	28	1.390
15	Warszawa	72	43	4.825
16	Mazowsze	116	39	1.527
17	Wrocław	185	29	1.996
18	Zielona Góra	114	15	360
Razem		2.193	565	32.187
Centralnie		55	10	475
Ogółem		2.248	575	32.662

Aktyw PTTK w latach 1951—1969

Lp.	Rok	Przewodnicy	Przodownicy i instruktorzy turystyki kwalifikowanej	Organizatorzy turystyki	Opiekunowie społeczni nad zabytkami	Strážnicy i społeczni opiekunowie przyrody
1	1951	609	Brak kompletnych danych dotyczących przodowników niektórych dziedzin turystyki kwalifikowanej	Brak danych opartych o ścisły rejestr uprawnionych do pełnienia funkcji organizatora turystyki	Funkcja ustanowiona 20.XII.1954 r. Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki	SOP powstała na mocy Rozporządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30.IV.1957 r.
2	1952	961				
3	1953	1.104				
4	1954	1.581				
5	1955	2.004				
6	1956	2.079				
7	1957	2.259			179	
8	1958	2.320			244	250
9	1959	2.444			475	579
10	1960	2.609			819	729
11	1961	2.629		3.354	1.046	871
12	1962	2.926		5.073	1.459	1.068
13	1963	4.059		9.337	1.905	1.164
14	1964	4.935		12.302	1.885	1.571
15	1965	5.867		15.175	2.121	1.759
16	1966	7.087		19.289	2.787	2.033
17	1967	8.263		25.322	3.819	2.478
18	1968	9.186		30.261	4.225	4.861
19	1969	10.401		35.740	4.375	4.951

Aktyw PTTK wg okręgów na dzień 31.XII.1969 r.

Lp.	Okręg	Przewodnicy — uprawnienia				Przodownicy i instr. tur. kwal.	Organizatorzy turystyki	Opiekunowie zabytków	Strażnicy społeczni opiekunowie przyrody	
		miejscy	terenowi	górcy	zakładowi					ogółem
1	Białystok	—	143	—	58	201	171	415	107	150
2	Bydgoszcz	127	376	—	86	589	554	1.710	131	184
3	Gdańsk	344	74	—	105	523	556	1.681	280	300
4	Katowice	112	367	678	199	1.356	1.355	4.948	187	720
5	Kielce	93	236	—	70	399	180	529	341	180
6	Koszalin	—	207	—	2	209	235	1.216	209	156
7	Kraków	226	219	613	258	1.316	1.447	3.420	355	885
8	Lublin	208	102	—	61	371	276	1.582	112	122
9	Łódź	240	398	—	61	639	421	3.143	157	131
10	Olsztyn	10	239	—	34	283	429	1.457	205	100
11	Opole	3	130	3	45	181	280	1.528	72	375
12	Poznań	257	201	3	91	552	525	2.534	454	377
13	Rzeszów	9	409	175	122	715	176	1.590	110	255
14	Szczecin	225	345	1	75	646	326	2.140	89	178
15	Warszawa	545	343	62	27	977	838	1.532	192	206
16	Mazowsze	40	252	1	128	421	347	1.708	166	127
17	Wrocław	128	231	357	50	766	779	1.566	1.092	328
18	Zielona Góra	4	184	1	54	243	198	781	109	170
Razem		2.571	4.396	1.894	1.526	10.387	9.093	33.480	4.373	4.944
Centralnie		9	2	3	—	14	88	2.260	2	7
Ogółem		2.580	4.398	1.897	1.526	10.401	9.181	33.740	4.375	4.951

CO PTTK-owski DZIEŃ NIESIE

SZCZECIN — Zarząd Okręgu PTTK zorganizował pierwszy w kraju kurs dla instruktorów krajoznawstwa w Miedzdrojach. W szkoleniu uczestniczyło 22 doświadczonych działaczy z okręgu szczecińskiego. Absolwentom zostanie przyznany przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK tytuł instruktora krajoznawstwa. Zgodnie z nowymi zasadami szkolenia uzyskają oni uprawnienia do prowadzenia wykładów z zakresu krajoznawstwa i turystyki na różnych kursach urządzanych przez Towarzystwo.

CHODZIEŻ — Na posiedzeniu prezydium KTP ZG PTTK podsumowano wyniki trzech kursów dla instruktorów i przodowników turystyki kolarskiej. Szkolenie odbywało się w formie obozu wędrownego po Ziemi Lubuskiej. Uczestnicy wozili na rowerach namioty, materace, warniki i wszystko to, co jest niezbędne na szlaku. Przeszkolono 73 aktywistów; 26 zdobyło kwalifikację instruktorów, a 47 przodowników turystyki kolarskiej.

GORLICE — „Poznajemy kolebkę przemysłu naftowego” — pod takim hasłem oddział PTTK i oddział Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego w Gorlicach zorganizowały w październiku 1970 r. ogólnopolski rajd górski im. Ignacego Łukasiewicza w Beskidzie Niskim. Impreza odbywała się na kilku trasach: uczestnicy wyruszyli z Dukli, Krynicy, Kamiennej, Biecia i Gorlic, spotkali się w Wapiennem-Zdroju, a stamtąd skierowali się przez Gorlickie Zagłębie Naftowe do Gorlic, gdzie zwiedzili zakłady przemysłu naftowego.

PIOTRKÓW TRYBUNALSKI — Niedawno odbył się zlot członków kół Miłośników Ziemi Piotrkowskiej, istniejących przy oddziałach PTTK w Gdańsku, Warszawie, Łodzi i Piotrkowie. Uczestnicy najpierw przeszli szlakiem walk o wyzwolenie Ziemi Piotrkowskiej, a następnie w Piotrkowie wzięli udział w odsłonięciu dwóch tablic pamiątkowych, jednej w Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego, upamiętniającej strajk szkolny 1905 roku, drugiej w Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Curie Skłodowskiej, poświęconej straconym przez hitlerowców profesorom żeńskich szkół średnich w Piotrkowie. Obydwie tablice ufundowali miłośnicy Ziemi Piotrkowskiej, którzy choć mieszkają gdzie indziej, nie zapominają o rodzinnych stronach.

GDAŃSK — Ciekawą imprezą krajoznawczą zorganizowaną przez KTP „Trampy” i komisję krajoznawczą od-

działu PTTK w Stoczni Gdańskiej im. Lenina był i rajd na raty „Kaszubska Jesień”. Trasy wiodły przez najciekawsze rezerwy przyrody regionu kaszubskiego. Zakończenie odbyło się 15 listopada nad Jez. Łapino.

BYDGOSZCZ — Od trzech lat działa w Zjednoczonych Zakładach Rowerych „Romet” koło PTTK, powołane z inicjatywy Rady Zakładowej i Zarządu Zakładowego ZMS. Jego zadaniem jest zapoznanie członków z dorobkiem gospodarczym i kulturalnym kraju, propagowanie kultury fizycznej oraz urządzanie wycieczek. Z propozycji koła PTTK skorzystało w 1970 roku 7500 osób, które m.in. uczestniczyły w podróżach turystycznych do Krakowa, Torunia, w Bieszczady i do Szczecina, wzięły udział w spływie Dunajem.

WARSZAWA — W roku 1970 mija okrągłe 15 lat od daty utworzenia przez Zarząd Główny PTTK Komisji Turystyki Motorowej.

Znaczenie KTM rosło jednocześnie ze wzrostem liczby właścicieli samochodów i motocykli. W 1955 r. było w Polsce 20.000 samochodów prywatnych i 150.000 motocykli. Do końca 1970 r. będzie ok. 430.000 samochodów prywatnych i około 1.800.000 motocykli.

Coraz więcej ludzi chce uprawiać turystykę motorową. Spełniając te zadania KTM Zarządu Głównego PTTK i komisje okręgowe organizują wiele imprez takich jak rajdy i zloty. W 1956 r. odbyło się tylko 300 imprez z 5500 uczestnikami, a obecnie urządza się po 4500 imprez rocznie dla ok. 100.000 osób.

Inną formą działalności KTM jest szkolenie przodowników turystyki motorowej. Dotychczas przeszkolono 2000 osób. Każdego roku odbywają się zjazdy przodowników. W maju 1970 roku członkowie OKTM w Gdańsku byli gospodarzami VII zjazdu przodowników turystyki motorowej w Cetniewie.

SZCZECIN — Zarząd Okręgu PTTK był w październiku 1970 r. współorganizatorem XVII ogólnopolskiego rajdu przyjaźni turystów zmotoryzowanych szlakami walk Armii Czerwonej i Ludowego Wojska Polskiego. Cel imprezy to zapoznanie uczestników z historią walk i braterstwa broni na Pomorzu

Zachodnim oraz zaprezentowanie dorobku powojennego Ziemi Choszczeńskiej. Na mecie w Choszcźnie odbyło się spotkanie z kombatantami II wojny światowej, uczestnikami walk o wyzwolenie tych ziem oraz z przedstawicielami władz, którzy mówili o osiągnięciach i planach rozwoju powiatu choszczeńskiego. Wiceprezes Zarządu Okręgu PTTK w Szczecinie kol. Czerniakowski opowiadał o walkach na Wale Pomorskim. W drugim etapie rajdu odbyły się próby sprawności strzeleckiej i rzuty granatem. W imprezie wzięło udział 400 osób.

KRAKÓW — Komisja i kluby krakowskiego oddziału PTTK przygotowały ciekawy program imprez na cały rok 1971. Na styczeń zaplanowano rajd na raty dla narciarzy i XXI zlot młodzieży po Ziemi Krakowskiej organizowany z okazji rocznicy wyzwolenia Krakowa z metą w Bronowicach. W lutym i marcu odbędą się zloty narciarskie w Pieninach i Beskidach. W kwietniu oprócz zlotu z okazji otwarcia sezonu górskiego rozpocznie się też rajd na raty „Siedem Wierchów Beskidzkich” i wiosenny zlot kolarzy. W maju krakowscy turyści wezmą udział w 6 ciekawych wyprawach, m.in. na Ziemię Tarnowską i Sadecką w „nieznane”; będzie to pierwszy marz na orientację. Na czwartki zaplanowano kościuszkowski zlot turystów pieszych w Raclawicach. W sierpniu kajakarze będą mieli ogólnopolski spływ Pilicą. Wrzesień przyniesie więcej imprez niż miesiące letnie, odbędą się m.in. III zlot turystów w Wysokiej koło Jordanowa i „wędrowki szlakami młodości generała Bema”. W październiku odbędą się dwa zloty z okazji zakończenia sezonu letniego i XVII ogólnopolski zlot turystów górskich z metą w Zawoi.

KRAKÓW — Koło grodzkie PTTK przy współudziale KKKFiT oraz koło przewodników po Krakowie krakowskiego Oddziału PTTK organizują w ramach akcji „TURKUS” cykl 3-godzinnych wycieczek krajoznawczych po Krakowie „Poznajemy tajemnice Krakowa” z bezpłatnym przewodnictwem. Uczestnicy pokrywają jedynie koszty wstępów do zwiedzanych obiektów ewentualnie przejazdy. Przy wycieczkach autokarem należy wcześniej wykupić miejscówkę w biurze koła grodzkiego PTTK. Akcja rozpoczęła się 8 listopada 1970 r. i potrwa do końca marca 1971 r.

Biuletyn Informacyjny ZG PTTK — redaguje Kolegium
Wydawca: Wydział Propagandy Zarządu Głównego PTTK
Adres redakcji: Warszawa, ul. Senatorska 11, tel. 26-22-51